

Colofon

SAB

bezoekadres:

Frombergdwarsstraat 54

6814 DZ Arnhem

correspondentieadres:

postbus 479

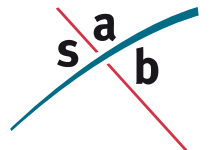
6800 AL Arnhem

T (026) 3576911

F (026) 3576611

I www.sab.nl

E arnhem@sab.nl

Structuurvisie Borne

NL.IMRO.0147.Structuurvisie2015-vg01

projectnummer: 100230.02

opdrachtgever: Gemeente Borne

23 juni 2015

SAB Arnhem B.V.

Irene Buitenhuis

INHOUD

1	inleiding	7			
1.1	aanleiding	7	4.6	ontwikkelingen voorzieningen	47
1.2	structuurvisie in relatie tot kostenverhaal en grondexploitatie	9	4.7	ontwikkelingen buitengebied	47
1.3	de uitvoeringsparagraaf	9	4.8	ontwikkelingen milieu en duurzaamheid	49
1.4	cyclische herziening structuurvisie	9	4.9	ontwikkelingen recreatie en toerisme	51
1.5	procedure structuurvisie	9			
1.6	ligging plangebied	11	5	structuurvisie	53
1.7	de opbouw van het document	11	5.1	ontwikkelingsvisie stedelijk gebied	53
			5.2	ontwikkelingsvisie buitengebied	65
2	ambitie: Borne in 2030	13			
			structuurvisiekaart		72
3	inventarisatie en analyse	17			
3.1	stedelijk gebied en omgeving	17	Bijlagen		
3.2	centrumgebied en voorzieningen	25	- bijlage 1: uitvoeringsprogramma 2015		
3.3	kleine kernen	29	- bijlage 2: plan-MER Structuurvisie Borne		
3.4	buitengebied	31	- bijlage 3: vaststellingsbesluit		
4	beleid en ontwikkelingen	37			
4.1	bestaand beleid	37			
4.2	ontwikkelingen wonen	42			
4.3	ontwikkelingen bedrijvigheid	44			
4.4					

00 | SAMENVATTING

Aangezien het vigerende Structuurplan van de gemeente Borne stamt uit een tijd waarin andere ruimtelijk en economisch ambities golden en daarnaast de Wet ruimtelijke ordening de gemeenten verplicht tot het opstellen van één of meerdere structuurvisies voor het gehele grondgebied, heeft Borne deze nieuwe Structuurvisie opgesteld.

De Structuurvisie is vooral gestoeld op een drietal pijlers, te weten de Bedrijfsterreinenvisie van de netwerkstad Twente (2012), de Woonvisie 2010-2014 en de Mobiliteitsvisie (2012).

Als ambitie volgt de Structuurvisie de toekomstvisie van de Bornse gemeenschap “Mijn Borne 2030”, hetgeen inhoudt dat Borne, ook in 2030, nog steeds een zelfstandige gemeente binnen de netwerkstad Twente is. Echter wel een gemeente die ook de blik naar buiten richt en zowel kwantitatief als kwalitatief goede afspraken maakt met de buurgemeenten en de netwerkstadpartners.

De visie van de gemeente en de gewenste ruimtelijke ontwikkeling worden in deze Structuurvisie thematisch uitgewerkt en inzichtelijk gemaakt aan de hand van een aantal kaarten met bijbehorende tekst. De hoofdlijnen hieruit zijn de volgende:

Wonen:

Borne biedt ruimte aan zowel de lokale als aan een deel van de bovenlokale behoefte in met name het uitbreidingsplan Bornsche Maten. Uitgangspunt daarbij is het uiteindelijk toegroeien naar een wijk van 2.700 woningen. Met de Bornsche Maten en enkele kleinere, veelal binnenstedelijke plannen, beschikt Borne over voldoende bouwlocaties om in de planperiode, zowel kwantitatief als kwalitatief in de zich voordoende behoefte te voorzien. Er zijn dan ook geen grootschalige nieuwe locaties meer nodig.

In de kerkdorpen wordt, vooral vanuit het oogpunt van leefbaarheid, de mogelijkheid geboden voor een beperkte uitbreiding, gericht op de lokale behoefte.

werken:

Voor de komende 20 jaar is er voldoende bedrijfsterrein in voorraad. Het terrein Buren/Veldkamp kan de vraag vanuit Borne en Hengelo voldoende accommoderen. De terreinen De Kluft en Oldhof worden dan ook niet meer gerealiseerd. Op deze terreinen is inmiddels het project “Kernrand Borne-West” opgestart, waarbij wordt ingezet op economische stadsrandfuncties die ruimtelijk functioneel goed passen in dit overgangsgebied.

groen & water

Wateroverlast zal worden voorkomen door in de nieuwbouw hemelwater en afvalwater te scheiden en het grondwater te reguleren.

Langs de beken zullen ecologische verbindingzones in stand worden gehouden en worden ontwikkeld.

Ten behoeve van de herkenbaarheid zullen de radialen, vanaf het buitengebied tot aan het centrum, worden voorzien van laanbeplanting. In het centrum wordt de verblijfskwaliteit met name versterkt door het groen in enkele parken en het behoud van en voorzien in solitaire bomen.

Voorzieningen

Er wordt ingezet op een compact en compleet winkelcentrum, dat zich onderscheidt van de overige centra in netwerksteden. Tevens wordt ingezet op het versterken van de relatie met het naastgelegen Oud Borne.

Sport- en culturele voorzieningen zijn goed en in voldoende mate in Borne aanwezig. De inzet is er op gericht dit vast te houden.

toerisme & recreatie

Het beleid met name gericht op een versterking van deze sector, waarbij vooral de aanwezige sterke punten zoals Oud Borne en Groene Poort centraal staan.

beeldkwaliteit

De aantrekkelijkheid van het beeld van Borne zal worden versterkt. Daarbij zijn vooral de diverse entrees van het dorp belangrijk. Per locatie zal in dit verband een passende invulling worden gezocht.

Daarnaast gaat het om maatregelen die de beeldkwaliteit van Oud Borne borgen en

versterken en zal tevens de beeldkwaliteit van het centrum worden versterkt

buitengebied

De Groene Poort speelt een belangrijke rol als schakel tussen ecologisch en landschappelijk waardevolle gebieden ten noorden en ten zuiden van de netwerkstad en ter voorkoming van het aaneengroeien van de Twentse stedenband.

Daarnaast wordt ingezet op toekomstbestendige landbouw, waarbij ruimte is voor groei, voor een optimale verkaveling en voor een goede bereikbaarheid. De ligging in

01 | INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het kader van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, die per 1 juli 2008 in werking is getreden, is elke gemeente verplicht één of meerdere structuurvisies op te stellen voor het gehele grondgebied. Naast deze wettelijke verplichting maken nieuwe inzichten, diverse grootschalige plannen en ontwikkelingen in en rond Borne een actueel ruimtelijk sturingsmiddel noodzakelijk. Vandaar dat is besloten om voor het grondgebied van de gemeente Borne een structuurvisie op te stellen. De voorliggende structuurvisie heeft betrekking op de periode tot 2030.

actuele ontwikkelingen

Het vigerende Structuurplan Uitbreiding Borne (2004) is opgesteld in een tijd dat Borne haar verantwoordelijkheid moest waarmaken om binnen de Netwerkstad Twente voldoende woningen en bedrijventerreinen tot ontwikkeling te brengen. Er deed zich een groot spanningsveld voor doordat gekozen moest worden tussen de uitvoering van het volledige programma of, vanuit het oogpunt van kwaliteit, slechts een gedeelte van het programma. Indertijd is reeds voor kwaliteit gekozen, zowel voor wat betreft de ontwikkeling van de bedrijventerreinen aan de westzijde van de kern als de realisatie van de uitleglocatie Bornsche Maten ten behoeve van het wonen. De taakstelling voor de wijk Bornsche Maten is destijds teruggebracht van 3.250 naar 2.700 woningen. Hierdoor ontstond meer ruimte om een kwalitatief hoogwaardige woonwijk te realiseren met een eigen Borne karakter. Deze kwaliteit staat ook in de voorliggende structuurvisie centraal. Ook het programma voor de realisatie van bedrijventerreinen is in het verleden vanuit het oogpunt van kwaliteit naar beneden toe bijgesteld (van 165 naar 115 hectare bruto).

Uit de uitgifte van de bedrijventerreinen diende volgens het structuurplan de aanleg van de westelijke en zuidelijke randweg te worden gefinancierd.

Verder was het van groot belang het onderscheidende vermogen van Borne ten opzichte van de andere kernen in de netwerkstad voor het winkelcentrum (zoals vastgelegd in het Masterplan Centrum), maar ook voor de woonwijken (het Bornse Bouwen), de bedrijventerreinen en voor het landelijk gebied (De Groene Poort) te versterken.

Ook de ontwikkeling van De Groene Poort kenmerkt de strategie van Borne gericht op het versterken van onderscheidende kwaliteiten. Het landelijk gebied is in ontwikkeling. Het aantal agrarische bedrijven neemt af, het agrarisch gebruik blijft van belang in het kleinschalige landschap en de druk van landelijk wonen neemt toe. De uitdaging is om deze ontwikkeling niet als een bedreiging te zien, maar als een kans om te komen tot nieuwe mogelijkheden in het cultuurlandschap. Diverse vormen van kleins

Borne staat opnieuw voor een keuze over de wijze waarop zij zich binnen de netwerkstad wil profileren en via welke strategie zij deze keuze concreet wil verwerkelijken. Daarbij is het noodzakelijk scherp te stellen welk imago de gemeente Borne wil uitstralen. Wat is het profiel dat de gemeente nastreeft? Hoe kunnen we het stedelijk gebied, de bedrijven-terreinen en het landelijk gebied ontwikkelen en een ‘Borns’ karakter geven?

1.2 Structuurvisie in relatie tot kostenverhaal en grondexploitatie

De Wet ruimtelijke ordening (hierna Wro genoemd) kent, in tegenstelling tot de ‘oude’ Wet op de Ruimtelijke Ordening, een ruimtelijk spoor en een grondexploitatie-spoor. De doelstelling van het onderdeel grondexploitatie, geregeld in afdeling 6.4 van de Wro, is het verbeteren van de mogelijkheden van kostenverhaal door gemeenten bij initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen.

De Wro biedt de mogelijkheid om in een structuurvisie de basis te leggen voor ‘bovenplanse verevening’, in de vorm van een fondsbijdrage. Van bovenplanse verevening is sprake wanneer winstgevende locaties bijdragen aan de onrendabele top van een andere ontwikkeling. Uit de structuurvisie moet de ruimtelijke relatie van de verevening blijken.

De structuurvisie kent ook een directe koppeling met overeenkomsten, voor zover het financiële bijdragen aan ‘ruimtelijke ontwikkelingen’ betreft. Ook deze ruimtelijke ontwikkelingen moeten zijn opgenomen in de gemeentelijke structuurvisie. Hierbij kan worden

gedacht aan bijdragen van woningbouw- en bedrijventerreinlocaties aan de ontwikkeling van natuurgebieden. De structuurvisie moet inzicht geven in de relatie tussen de kostenpost en het verzorgingsgebied.

Daarnaast is er omwille van maximale duidelijkheid voor gekozen de ‘bovenwijkse voorzieningen’ te benoemen, ondanks dat de Wro deze verplichting niet oplegt. Hiervoor verwijzen we naar de uitvoeringsparagraaf in de bijlage van deze visie.

1.3 De uitvoeringsparagraaf

De Wro stelt dat in de structuurvisie moet worden aangegeven hoe de gemeenteraad het in de structuurvisie neergelegde beleid gaat verwezenlijken. Hiertoe moet in de visie een zogenaamde uitvoeringsparagraaf worden opgenomen. In deze paragraaf moet de uitvoerbaarheid van de visie worden onderbouwd. Tevens moet in deze paragraaf de basis worden gelegd voor eventueel kostenverhaal bij ontwikkelingslocaties, zoals in het voorgaande beschreven.

In deze structuurvisie is in de bijlage voorzien in deze uitvo

1.4 Cyclische herziening structuurvisie

Voor een structuurvisie geldt een herzieningsplicht binnen tien jaar. Een structuurvisie mag echter vaker worden herzien en moet worden herzien als daar uit beleidsmatige overwegingen de noodzaak toe bestaat. Een wijziging van het generieke ruimtelijke beleid zal tot gevolg hebben dat in de structuurvisie andere keuzes worden gemaakt.

Het is met name voor stedelijke gemeenten nauwelijks denkbaar dat voor een periode van tien jaar het ruimtelijke beleid en de daarbij behorende locatiekeuzes worden vastgelegd. Zeker met betrekking tot de uitvoeringsparagraaf, waarin de grondslag moet worden geboden voor het kostenverhaal, is een dergelijke planperiode ondoenlijk.

De gemeente Borne heeft er daarom voor gekozen een structuurvisie voor de komende tien jaar vast te stellen met een doorkijk naar het decennium daarna. Door jaarlijkse actualisatie van de uitvoeringsparagraaf kan de structuurvisie actueel worden gehouden en worden de ambities gekoppeld aan realiteitszin.

1.5 Procedure structuurvisie

Een structuurvisie heeft geen direct bindende werking voor burgers en er is geen mogelijkheid voor het instellen van beroep. Op grond van artikel 2.1.1 van de Wro moeten burgers en maatschappelijke organisaties wel bij de voorbereiding van een structuurvisie worden betrokken.

Met name bij het opstellen van de bouwstenen, zoals de Woonvisie, de economische visie en de Mobiliteitsvisie zijn burgers en maatschappelijke instanties interactief betrokken. Ook het proces met betrekking tot de Toekomstvisie Borne, dat is afgestemd op het proces van de Structuurvisie, heeft interactief plaatsgevonden.

Daarnaast heeft de Structuurvisie als ontwerp gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegen, waarbij een ieder zienswijzen kon indienen. Alle relevante maatschappelijke organisaties en instanties zijn in dit verband afzonderlijk aangeschreven en uitgenodigd om op het toegezonden concept te reageren.

Met betrekking tot de derde pijler waarop de Structuurvisie is gestoeld, de Mobiliteitsvisie, is er naar aanleiding van diverse vragen vanuit de raad en de samenleving van Borne over de nieuwe randwegenstructuur, gezamenlijk met de provincie een scenariostudie uitgevoerd. Daarnaast is er extra onderzoek verricht naar de spoorse doorsnijding van Borne. Hierdoor is de Mobiliteitsvisie, inclusief een keuze met betrekking tot een nieuwe randwegenstructuur, ongeveer een jaar na de ter inzage legging van de ontwerp-Structuurvisie door de gemeenteraad vastgesteld. Als gevolg van de keuze voor een nieuwe

randwegenstructuur heeft de gemeente Borne een plan-MER voor de Structuurvisie op moeten stellen. Door deze vertraging en vanwege een aantal fundamentele wijzigingen in de tekst van de ontwerp-Structuurvisie, is besloten om het proces van inspraak en overleg opnieuw te voeren.

De gemeenteraad neemt bij vaststelling van de structuurvisie kennis van de ingekomen reacties en stelt het plan al dan niet gewijzigd vast.

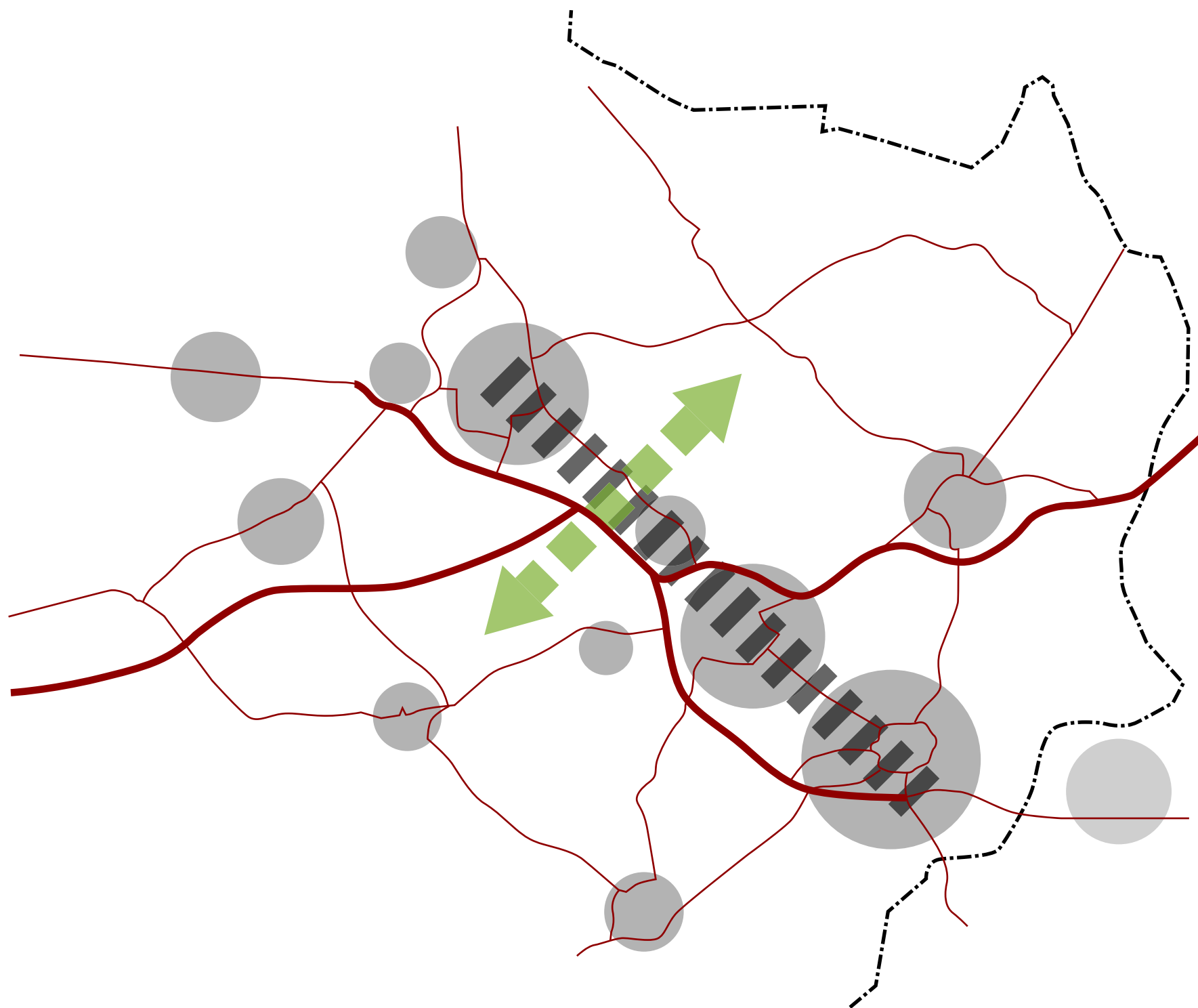
1.6 Ligging plangebied

Borne is gelegen tussen de steden Almelo en Hengelo, maar is ruimtelijk en sociaal vooral georiënteerd op Hengelo. Borne is samen met Almelo, Hengelo, Enschede en Oldenzaal opgenomen in de Netwerkstad Twente.

In de gemeente Borne liggen in het buitengebied de kerkdorpen Zenderen en Hertme. Borne ligt op het kruispunt van een groene landschappelijke en een stedelijke as. De groene as wordt gevormd door de verbinding tussen de landschappelijk en ecologisch waardevolle gebieden van noordoost en zuidwest Twente (landgoed Twickel). Met als doel deze verbinding te behouden en te versterken, heeft de gemeente Borne het groot-schalige project “De Groene Poort” opgestart, waarin op basis van vastgesteld beleid het programma voor het buitengebied is opgenomen. De stedelijke as wordt gevormd door de kernen Almelo, Hengelo, Enschede en Borne zelf. Borne ligt bij het knooppunt van rijkswegen A1 en A35 en wordt tevens ontsloten via de spoorlijn Deventer-Enschede. De spoorlijn verbindt de steden in de Netwerkstad Twente.

1.7 De opbouw van het document

In het volgende hoofdstuk wordt kort ingegaan op het ambitieniveau dat de gemeente nastreeft in de toekomst. Hoofdstuk 3 gaat in op de bestaande ruimtelijke situatie van de gemeente Borne. Hoofdstuk 4 geeft vervolgens inzicht in het bestaande beleid van de gemeente, en trends en ontwikkelingen die zich voordoen. In hoofdstuk 5 wordt in hoofdlijnen inzicht geboden in de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente. In de bijlage is de uitvoeringsparagraaf opgenomen, waarin alle te nemen maatregelen worden besproken.

02 | AMBITIE: BORNE IN 2030

Bij het maken van een structuurvisie is het van belang het ambitieniveau van de gemeente te verwoorden. Deze ambitie is enerzijds het resultaat van de politiek-bestuurlijke visie “Borne nieuw”, welke aan de basis heeft gestaan van de toekomstvisie van de Bornse gemeenschap “Mijn Borne 2030; Dynamische dorpen”. De Structuurvisie bouwt voort op hetgeen door de Bornse gemeenschap in de Toekomstvisie is vastgelegd.

In 2030 is Borne nog steeds een zelfstandige gemeente binnen Netwerkstad Twente. Dit betekent niet dat Borne een geïsoleerde gemeente zal zijn. Zoals ook uit de Toekomstvisie blijkt is Borne vooral een woongemeente. Voor een groot deel van de werkgelegenheid en de voorzieningen richt Borne zich op de nabijgelegen grotere steden, met name Hengelo. Dit betekent niet alleen dat er goede kwantitatieve en kwalitatieve afstemmingsafspraken op het gebied van wonen worden gemaakt, maar tevens dat er goede (langzaam) verkeersverbindingen en OV-voorzieningen zijn gerealiseerd.

Daarnaast zal Borne binnen de netwerkstad gezamenlijk met de andere netwerkstadgemeenten als duurzame motor van en voor de regio fungeren. Daarbij zal de identiteit en de sociale samenhang van de Bornse leefgemeenschap in essentie behouden blijven. Ook heeft Borne zich gehouden aan (regionale) afspraken en bouwopgaven en heeft de kern niet meer gebouwd dan waar de woning- en bedrijvenmarkt om vroeg.

Borne is in 2030 een kern waar mensen kunnen wonen, werken, waarbij traditionele waarden gebleven en versterkt zijn, maar ook de eigen kenmerken als saamhorigheid, herkenbaarheid, gemoedelijkheid, etc. duidelijk naar voren komen in de sociale infrastructuur. Borne zal de komende jaren blijven groeien. De in aanbouw zijnde wijk Bornsche Maten zal, als de prioritaire uitleglocatie binnen de netwerkstad, in 2030 ruimte bieden aan 2700 woningen. Ook voor bedrijventerreinen zal de in gang gezette groei

met het ontwikkelen van het bedrijventerrein De Veldkamp aan de zuidzijde van de kern door blijven gaan. Uitgangspunt is daarbij dat Borne het begrip kwaliteit voorop heeft staan en zich op dit aspect wil blijven onderscheiden ten opzichte van omringende gemeenten. Bij uitbreidingen wordt kwaliteit belangrijker geacht dan kwantiteit.

Het karakter van het beschermde dorpsgezicht van Oud Borne zal in stand gehouden worden en waar mogelijk versterkt. In Oud Borne is geen sprake van grote verkeersstromen, maar het zal ook niet het karakter van een openluchtmuseum krijgen. Het blijft zich onderscheiden van het centrumgebied, waar winkels geconcentreerd zijn. Wel is in Oud Borne sprake van voorzieningen op het gebied van kunst en cultuur, zoals galerieën en dergelijke. Het centrumgebied zal zich blijven

Naast veranderingen in het stedelijk gebied zal ook het buitengebied verder veranderen. De agrarische bedrijvigheid is afgenomen. Borne biedt ruimte aan het ontwikkelen en mogelijk maken van nieuwe functies in het buitengebied, mits zij ook in kwalitatief opzicht iets bijdragen. De gemeente wil meedenken bij deze ontwikkelingen en ze een Borns profiel meegeven. De agrarische functie blijft in het buitengebied belangrijk. Waar mogelijk zal de structuur van de overblijvende landbouw worden verbeterd. De kerkdorpen Hertme en Zenderen behouden hun eigen karakter. Dit betekent dat bestaande kwaliteiten behouden zijn gebleven, ontwikkelingen hebben plaatsgevonden die passen bij de schaal en aard van de kernen en het niveau van de (maatschappelijke) voorzieningen voldoende is, gerelateerd aan het aantal inwoners. Ook zal de kwaliteit van het landschap verder toenemen. Dit gebeurt onder andere door de aanleg van een ecologische verbindingszone en door beekherstel, in het kader van de Kaderrichtlijn Water en het Waterbeleid 21e eeuw. Te noemen zijn in dit verband de zones langs de “waterparel” Deurningerbeek en langs de Azelerbeek en de Doorbraak. Het beleid dat in het kader van de Groene Poort ontwikkeld is speelt hierbij een belangrijke rol.

03 | INVENTARISATIE EN ANALYSE

3.1 Borne: Stedelijk gebied en omgeving

In een afwisselend landschap in het hart van Twente ligt de gemeente Borne, bestaande uit Borne en de kerkdorpen Zenderen en Hertme. In de bestuurlijke inrichting van weleer kwam de gemeente Borne voort uit het richterampt Borne, dat was verdeeld in de marke Senderen (Zenderen), Bi den Broeke (Bornerbroek) en de marke Hertme. Borne is al een zeer oude plaats. In Twente zijn alleen de plaatsen Oldenzaal en Ootmarsum ouder. Hoe oud Borne precies is valt niet te zeggen. Een akte uit 1206 is het oudste archiefstuk dat de naam Borne (toen nog “Burgunde”) vermeldt.

Tot ongeveer het einde van de 18e eeuw was de structuur van Borne zuiver agrarisch. Huisnijverheid was nodig om het geringe inkomen van de boer en zijn knecht wat op te vijzelen. Van het vroeger overwegend agrarische dorp zijn nu nog restanten zichtbaar. Als belangrijkste voorbeeld geldt de Meijershof, waarvan de geschreven geschiedenis teruggaat tot het jaar 1206. Borne ontwikkelde zich in de onmiddellijke omgeving van deze Hof, een bezitting van de bisschoppen van Utrecht, waarin verschillende domeingoederen (erven, landerijen en woeste gronden) waren verenigd. Omstreeks 1300 behoorden meer dan 200 erven tot het bisschoppelijke domein. De Franse tijd (1809) bracht een einde aan de hofhorigheid.

In de tweede helft van de 19e eeuw begint de oude kern van Borne haar overwegend agrarische karakter te verliezen. De industrialisatie zet, hoewel eerst nog aarzelend, in.

In 1814 kende Borne ongeveer tien “fabrieken”. Eén van die eerste ondernemers is Jan Hemmelder, die in 1795 het Tusveldhuis laat bouwen aan de Marktstraat 25, op grond die hij kocht van de Meijershof. In 1813 koopt hij grond aan de huidige Stationsstraat/Deldensestraat. Toen heette die grond al ‘Tichelkamp’. De steenbakkerij mislukte. Een leerlooierij evenzo. Met de cichoreifabriek ging het beter. Het product vond tot ver in de twintigste eeuw zijn weg door heel Nederland. “Tusveld in Borne bij Almelo”, dat was het waar- en handelsmerk.

Maar wat voor heel Twente gold, gold ook voor Borne; de industrialisatie werd ondenkbaar zonder de textielindustrie. Deze tak van industrie is geworteld in een stuk noodzakelijke huisvlijt: de huiswevers. Toen Gijsbrecht Karel van Hogendorp door Borne trok, noteerde hij in zijn dagboek: “Alles spint en weeft hier”. Fabrikeurs kochten de geweven stoffen op en verkochten die weer aan afnemers elders. In 1828 stichtte fabrik

Ruimtelijke opbouw en identiteit

Kenmerkend voor de kern van Borne is de scheiding tussen enerzijds het oude, historische gedeelte van Borne waar de woonfunctie overheerst en anderzijds het centrumgebied waar de winkelvoorzieningen zijn gevestigd. Deze scheiding bepaalt het karakter van het centrum van Borne. Deels is deze ontwikkeling terug te vinden in de historie van het dorp en dan met name in de tijd van de industrialisatie. Op de kaart van 1900 is te zien dat het huidige historische gedeelte van het dorp de hoofdkern vormt. Met de komst van de spoorlijn en de komst van verschillende fabrieken is Borne echter westwaarts richting het Bornsche Veld gegroeid. De ruimte tussen de spoorlijn en het oude Borne werd snel opgevuld met woningen en bedrijfspanden. De arbeiders werden gehuisvest in de wijken nabij de fabrieken. Het centrale deel van het dorp, waar de meeste activiteiten plaatsvonden, is daarmee verschoven richting het westen.

Door de opschuivende centrumactiviteiten heeft de oude historische kern van Borne door de jaren heen het oorspronkelijke karakter behouden en is als gevolg daarvan aangewezen als beschermd dorpsgezicht. De oude dorpskern is daardoor getransformeerd tot een rustige buurt, waar ruimte wordt geboden voor culturele voorzieningen en ambachtelijke bedrijven. Het biedt een rustige uitlopmogelijkheid voor het drukke centrum van het dorp en is bepalend voor de identiteit van Borne. Het is een aantrekkelijk gedeelte van het dorp dat veel wordt bezocht door toeristen.

Het centrum met de winkelvoorzieningen heeft een moderner karakter dan het oude dorp. De winkels langs de oude wegen zijn nog wel gevestigd in deels historische bebouwing. Tussen deze wegen, in het gebied Bakkerssteeg, Nieuwe Markt en Nijstad is in de jaren '70 nieuwbouw verrezen. Dit winkelcentrum is autovrij en bestaat uit gesloten

bebouwing met smalle steegjes. Het heeft hierdoor een introvert karakter. De ontstaansperiode is duidelijk te zien aan de inrichting van de openbare ruimte en de architectuur van de bebouwing.

Een ander kenmerkend aspect van Borne is het sinds de ontginning aanwezige stelsel van radiaalwegen. Deze radialen leiden het verkeer rechtstreeks naar het centrum van het dorp. Te noemen zijn in dit verband de Bornerbroeksestraat, de Azelosestraat, de Deldensestraat, de Zenderensestraat/Prins Bernhardlaan en de Grotestraat. De radialen zijn grotendeels voorzien van (deels historische) lintbebouwing en worden veelal begeleid door laanbeplanting. De radialen bepalen de identiteit van het dorp. Ze geven een duidelijke ruimtelijke structuur aan Borne. Een nadeel is dat het lastiger is om van de ene op de andere radiaal te komen. Tussen de radiaalwegen zijn de woonwijken gesitueerd. Veel van deze woonwijken zijn in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw geb

Zoals hiervoor vermeld, vindt de hoofdontsluiting van de kern zelf plaats via de radialen. Deze radialen verbinden de wijken en de bedrijventerreinen met enerzijds het centrum en anderzijds (de rest van) de regio. De Rondweg vormt niet alleen een fysieke scheiding tussen Stroom Esch/Bornsche Maten en de rest van Borne, maar heeft dusdanig hoge verkeersintensiteiten dat de weg ook ruimtelijk en milieuhygiënisch een barrière vormt.

De spoorlijn Borne-Hengelo vormt eveneens een barrière in de kern. De oversteekbaarheid laat op een aantal punten, bijvoorbeeld ter hoogte van de Azelosestraat, te wensen over. In combinatie met het steeds drukker wordende treinverkeer ontstaat er bij de overgangen regelmatig congestie, wat niet bevorderlijk is voor de leefbaarheid in de kern.

wonen en werken

Ook in de komende jaren wordt hard gewerkt om de nieuwe woonwijk Bornsche Maten verder vorm te geven. Op basis van het model Bornsche Beekpark is het masterplan Bornsche Maten opgesteld. In 2006 is gestart met de bouw van de wijk. In zijn totaliteit zal de wijk uiteindelijk 2.700 woningen bevatten. Daarnaast wordt samen met de gemeente Hengelo het bedrijventerrein Buren-De Veldkamp, een bedrijvenpark van circa 70 hectare (bruto), ontwikkeld. Naast deze grootschalige ontwikkelingen zijn er de afgelopen jaren ook op diverse binnenstedelijke locaties plannen tot uitvoering gebracht in Borne. Onder invloed van diverse maatschappelijke ontwikkelingen en trends zullen zich in de nabije toekomst ook nieuwe binnenstedelijke ontwikkelingen aandienen, zoals nieuwe werklocaties, nieuwe winkels, vrijkomende schoollocaties en dergelijke.

Voor de gemeente Borne is het belangrijk om deel uit te maken van Netwerkstad Twente (Enschede, Hengelo, Borne, Almelo en Oldenzaal) Door nauw samen te werken met de netwerkstad-partners, deelt Borne mee in de te behalen schaalvoordelen terwijl het haar eigen identiteit kan behouden.

De centrale ligging, de goede voorzieningen, een hoogwaardig cultureel aanbod en de nabijheid van mooie natuur zorgen ervoor dat het in Borne prettig wonen en werken is.

De onderwijsvoorzieningen zijn goed, er zijn voldoende sportaccommodaties, variërend van sportparken, tennis- en squashbanen tot een zwembad. In het centrum van Borne is het prettig winkelen. De diversiteit aan winkels en de klantvriendelijkheid worden hoog gewaardeerd. In Borne is op vrijdagavond koopavond en op woensdagochtend markt. Dit maakt samen met het gratis parkeren in het centrum (maximaal 2 uur) dat ook mensen van elders uit de regio graag naar Borne komen.

De overige woonwijken in Borne zijn gesitueerd rondom het centrum. De wijken zijn ruim op

hanteert daarbij het uitgangspunt dat gebruik wordt gemaakt van de gronden die altijd al inunderen in een natuurlijk functionerend watersysteem.

Recreatie

De omgeving van Borne is recreatief gezien heel aantrekkelijk. Het is een kleinschalig landschap met essen, bosjes, lanen en beken. Daarnaast heeft het veel historische elementen zoals dorpskernen, oude erven en kloosters. Bovendien is er een fijnmazig recreatief routenetwerk aanwezig. Op sommige plekken mist een verbinding tussen routes of de aansluiting op een dorpskern. Verblijfsrecreatie is relatief weinig aanwezig, maar er zijn wel attracties. Hierbij valt te denken aan de Kloostergaarde, het openluchttheater Hertme en het landgoed Weleveld.

Wonen

Voor noodzakelijke uitbreiding van Borne en de kerkdorpen worden onder andere landbouwgronden omgevormd naar woningbouw. De nieuwbouw van de Bornsche Maten is hier een voorbeeld van. Dit heeft grote invloed op het buitengebied door de uitstraling op het landschap, de toename van de gronddruk en de vraag naar uitlooptmogelijkheden. Daarnaast hebben in de afgelopen jaren veel agrarische bedrijven hun bestemming verloren en ligt er op deze erven enkel nog een woonbestemming. Dit resulteert in vrijkomende agrarische bebouwing. Over het algemeen wordt nieuwe bebouwing met een streekeigen karakter gebouwd, maar er zijn ook voorbeelden van een afwijkende, vaak moderne bouwstijl.

